

החליל פרק חמישי סוכה

ל א מיי פ"ד מהלכות
סוכה הלכה יב סמו
עשין מנ טו"ע א"ח סימן
מחמ"ב סעיף ה'
לא ב מיי פ"ט מהל'
שבת הלכה ו סמו
עשין טט טו"ע א"ח סימן
רע"א סעיף י'
לב ג מיי פ"ד מהל'
תמידין הלכה יב:
לד ד מיי שם הל' יג:
לד ה מיי שם הל' יב:

תלמוד לומר חלק חלק. כתיבה דהוא קרא דלעיל כתיב דלוקמה כרגל: חלק אכילה. שזה כחילוק עבודה דלמדין לעיל [נה] מוצא בכל אות נפשו ושרת: ומאי אכילה. אכילתו לשמועין: אכילתו אכילה וקרבנות. דשערי טהרות וטהרה ושוק: מהם נפקא לכהן המקריב אוסר וגו'. מי שעובדה אכילה וכיון דלמדין לעבודה פשיטא דמיכל נמי אכלי: אלא לחם הפנים. אכילתו לרבויו שאין צו שום עבודה לחם שכבר נעשית עבודתו משבת שעברה: יכול אף חובבם הנאום שלא מחמת הרגל כרגל. יהו זוכין בעבודתו וחילוקו: ס"ל לנד

עד כאן לא קאמרינן ב"ה התם אלא
שהיינו גורם לקידוש שתאמר.
מינה הא קאמרינן ד"ה דהיינו תדיר
וי"ל לא מטעם זה לחודיה קודמת
לחובת היום דנימא מטעם זה יקדים
זמן לטובה ושמא אינו צל לישב דברי
רז אלא לפי דבריו דקין ולא לפי
טעמי צית הלל:

והלכתא סוכה ואח"כ זמן ולא
חיישינן לסתם מתני'
דקמי היך מנה היך חמץ א"י
חשיב נמי לחם הפנים חובת היום
אף על פי שהם משבת שעברה:
בזוג

תלמוד לומר יחלק כחלק יאכלו כחלק עבודה
כך חלק אכילה ומאי אכילה אכילתו אכילתו קרבנות
מהתם נפקא לכהן המקריב אותה לו תהיה
אלא לחם הפנים יכול אף בחובות הבאות
שלא מחמת הרגל כרגל ת"ל לבד ממכריו
על האבות מה מכרו האבות זה לזה אני
בשבת י ואתה בשבתך: בעצרת אומר לו
הילך וכו': איתמר רב אמר "סוכה ואח"כ
זמן רבה בר בר חנה אמר זמן ואחר כך סוכה
רב אמר סוכה ואחר כך זמן חיובא דיומא
עדיף רבה בר בר חנה אמר זמן ואחר כך
סוכה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם לימא
רב ורבה בר בר חנה בפלוגתא דבית שמאי

ובית הלל קמיפלגי דת"ר⁶ דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה בית
שמאי אומרים מברך על היום ואחר כך מברך על היין ובית הלל אומרים
מברך על היין ואחר כך מברך על היום בית שמאי אומרים מברך על היום
ואח"כ מברך על היין שהיום גורם ליין שיבא וכבר קידש היום ועדיין
יין לא בא ובית הלל אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום
שהיין גורם לקידוש שתאמר ד"א ברכת היין תדירה וברכת היום אינה
תדירה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם לימא רב דאמר כבית שמאי ורבה
בר בר חנה דאמר כבית הלל אמר לך רב אנא דאמרי אפילו לבית
הלל עד כאן לא קאמרי בית הלל התם אלא שהיין גורם לקידוש
שתאמר אבל הכא אי לאו זמן מי לא אמרינן סוכה ורבה בר בר חנה
אמר לך אנא דאמרי אפילו לבית שמאי עד כאן לא אמרי בית שמאי
התם אלא שהיום גורם ליין שיבא אבל הכא אי לאו סוכה מי לא אמרינן
זמן תנן בעצרת אומר לו הילך מצה והילך חמץ והוא הכא דחמץ עיקר
ומצה טפל וקתני הילך מצה והילך חמץ תיובתא דרב אמר לך רב
תנאי היא דתניא הילך מצה והילך חמץ אבא שאול אומר הילך חמץ
הילך מצה דרש רב נחמן בר רב חסדא לא כדברי רב דאמר סוכה ואחר
כך זמן אלא זמן ואחר כך סוכה ורב ששת בריה דרב אידי אמר סוכה
ואחר כך זמן והלכתא סוכה ואחר כך זמן: משמר שזמנו קבוע [וכו'] ושאר
קרבנות צבור: לאתויי מאי לאתויי פר העלם דבר של צבור ושערי עבודה
כוכבים: והוא מקריב את הכל: לאתויי מאי לאתויי קייץ המזבח: מתני'
יום טוב הסמוך לשבת בין מלפניה בין לאחריה היו כל המשמרות שוות
בחילוק לחם הפנים יחל להיות יום אחד [להפסיק] בינתים משמר שזמנו
קבוע היה נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתיים יבשאר ימות השנה
ההנכנס נוטל שש והיוצא נוטל שש רבי יהודה אומר ההנכנס נוטל שבע
והיוצא נוטל חמש ההנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום בילגה לעולם חולקת
בדרום וטבעתה קבועה וחלונה תתומה: גמ' מאי מלפניה ומאי לאחריה
אכילתו אכילתו יום טוב ראשון לאחריה יום טוב ראשון מ"ט כיון דהני מקדמי
והני מאחרי תיקנו רבנן מילתא כי היכי דניכלו בהדי הדדי: חל יום אחד:
והני

תורה אור השלם
1. חלק כחלק יאכלו
לבד ממכריו על
האבות: דברים י"ח
2. וכל מנהג אשר
למנוח בפתחו וכל נעשה
במקדש ועל מנהג
לכתוב המקריב אתה לו
תקדש: ויקרא ו ט ז

רבינו הנגאל (המשך)
ואסיקנא כרב, הלכתא
סוכה ואחר כך זמן. מתני'
יום טוב הסמוך לשבת
מלפניה [ומאחריה] וכו'.
מאי לפני ומאי לאחריה.
פירוש יום טוב האחרון
שחל [להיות] בערב שבת
הוא לפניו, ואם חל יום
טוב הראשון להיות באחד
שבת הוא לאחריה. מאי
טעמא כיון דהני לא
סגי להו אלא אלא דקמי
אתו, והני לא סגי להו
דלא מעכבי, תקינו להו
רבנן לחם הפנים. אבל
יום טוב הראשון לפניו,
יום טוב אחרון לאחריה
ישבת (שבתוך החג י"א):
היינו שבת שבתוך החג,
ואנן בעינן שתהא שבת
הסמוכה לרגל ואינה מן
הרגל [י"א] ואנן בעינן
סמוכה ואינה מן הרגל,
כיון שאי אפשר לבאין
שלא יקדימו [ויבואו]
קודם השבת בזמן שהיא
לפני הרגל, ואי אפשר
שלא יתעכבו עד אחד
שבת בזמן שהוא אחר
הרגל, תקנו חכמים בלאח
משמרות לחלוק בלחם
הפנים. ויש מי שאומר
יום טוב סמוך לשבת
מלפניה, כגון דמקלע יום
טוב באחד בשבת, כל
יום טוב הדוא, דצריכינן
משמרות למיתאי מן מעלי
[שבתא], ומאחריה, כגון
דמקלע יום טוב במעלי
[שבתא], כל יום טוב
דצריכינן משמרות
לאחוריה עד בתר שבתא.
תקינו להו רבנן לכל
המשמרות לחלוק בלחם
הפנים. מתני' חל [יום]
אחד להפסיק בינתים כו'.
[פיס] פירוש אחד מימי
[חל] יום [יום חול]
להפסיק בין יום טוב
לשבת והוה בינתים כאשר
פירש תנא והוה המביא
לדי עיכוב. [כו] עד
המתעכב נוטל (פ"ב שני).
פ"י כגון שחל יום טוב
האחרון להיות בחמישי
בשבת, ויש במשמרות
מי שייחודיהן רחוקות
ונמנין מליצת בעיר
שבת ומתאחרות וצריכין
להתעכב עד אחד בשבת.
[מה] [וחין] היא משמר
המתעכב [כזה] ששנינו.
משמר שזמנו קבוע, והוא
משמר היום ולא משמר
הנכנס נוטל ח' חלות,
והמתעכב, כגון זה שפירשונו למעלה נוטל שתיים. וכן בזמן שחל יום טוב הראשון בשני בשבת, נמצא משמר היוצא
המתעכב לחוג, שאינו יכול לילך ולחזור בו ביום, א' הלך נוטל שתי חלות יתירות. ושאר כל ימות השנה הנכנס
נוטל שש והיוצא נוטל שש. ר' יהודה אומר הנכנס והן באי שבת, נוטלין ד' חלות, שתי יתירות על יצאת השבת,
א' לנדי רבנו משמר המתעכב היינו משמר היוצא ונטל שתי חלות לנדי רבנו

התלמוד לומר חלק חלק. כתיבה דהוא קרא דלעיל כתיב דלוקמה כרגל: חלק אכילה. שזה כחילוק עבודה דלמדין לעיל [נה] מוצא בכל אות נפשו ושרת: ומאי אכילה. אכילתו לשמועין: אכילתו אכילה וקרבנות. דשערי טהרות וטהרה ושוק: מהם נפקא לכהן המקריב אוסר וגו'. מי שעובדה אכילה וכיון דלמדין לעבודה פשיטא דמיכל נמי אכלי: אלא לחם הפנים. אכילתו לרבויו שאין צו שום עבודה לחם שכבר נעשית עבודתו משבת שעברה: יכול אף חובבם הנאום שלא מחמת הרגל כרגל. יהו זוכין בעבודתו וחילוקו: ס"ל לנד

זה לזה: ומה מכרו אבות זה לזה.
כלומר שהתנו ביניהם שיהו משמשין
כל אחד בשבתו קבוע: איני נשכחי
ואספסוף. ועל דבר זה נגזרות
וקרבנות צבור דליתנהו בשאר ימות
השנה והרי הן למשמר המשמש
ליתנהו בכלל הרגל שלא יהו שוין
זהן אלא למשמר שזמנו שזוע
יהו כשאר ימות השנה הלכך על
כרחן לא אחרנו מחלק כחלק
יאכלו אלא ממשמעותיה דקרא דבר
שאין צו אלא אכילה ויעינו לחם
הפנים דלחילה אית ציה אצל עבודה
לית ציה: סוכה ואח"כ זמן. מי
שלא צריך שהיינו נעשייתה שהיתה
עשויה ועומדת ומניח צפרק לולב
וערבה (לעיל דף מו). כשנכנס לישב
מבין שמים סוכה וזמן ואמר רב
סוכה לימא זרישא והדר זמן: זמן
תדיר. שנהוג בכל הרגלים: דברים
שצין צ"ש וצ"ה בסעודה: דברים
שנחלקו בשלכות סעודה: מברך
על היום. כשמקדש בערבי שבת
קידוש היום תחילה ואחר כך זכרת
היין: שהיום גורם ליין שיבא. שאם
לא מפני קידוש לא היה נוקט לכוס
לפני סעודה: וכבר קדש היום.
כלומר ועוד טעם אחר שקדש היום
מאליו משחשייה ועדיין אין לא צל
לפניו: שהיין גורם לקידוש שאמר.
שאם לא היה לו יין לא היה מקדש
כדאי והוא הדין נמי למקדש על הפת
מקדים זכרת הפת מהאי טעמא
שהפת במקום יין: לימא רב. דלמר
חובת היום עדיפא מתדיר דלמר
כצית שמאי: ורבה כצ"ה. דלמר
תדיר עדיף: אלא שהיין גורם כו'.
אי לא ידענו טעמא נמי איכא משום
תדיר לא הוה מקדמו ליה לחובת היום
עדיפא: אי לאו סוכה. אי לאו
ישיבת סוכה מי לא אמרינן זמן כגון
הולכי דרכים דפטורין מן הסוכה
אומרינן זמן בשביל המועד כמו בשאר
רגלים: דחמץ עיקר. שהוא חובה
ליוס: ומלא עפל. שהוא של שבת
שעברה וקתני דפלגי מנה זרישא
אלמא תדיר עדיף: פרי העולם דבר
של צבור. אם אירע צדק כרגל
שעברו עזירה צהוראת צ"ד: קייץ
המוצא. כשהוא צולל שקלמה הקטרת תמיד ואין מציא נדר ונדבה היו שופרות שם שנותנין צהם מעות כל מותרות השניין צהש"ס ככל מקום
וכ"מ שאמרו ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה ומנה לוקחין עלות לקייץ המוצא. ולשון קייץ כאלם האוכל תאנים בקניות סעודה:
מתני' בין מלפניה בין מאחריה. מפרש בגמרא שחל יו"ט לאחריה דלא היו ליה שבת שצמח החג ואפי"ה הואיל וצריכין להקדים צמח
מע"ש שצביל יו"ט שהרי שבת לא יוכלו ללכת: חל יום אחד להפסיק בינתים. כגון שחל יו"ט ראשון לפני שני שבת שחל יו"ט ראשון לפני שני שבת שצמח
החג חולקין בין והואיל ולא יוכלו ללכת: חל יום אחד להפסיק בינתים. כגון שחל יו"ט ראשון לפני שני שבת שחל יו"ט ראשון לפני שני שבת שצמח
והם קדמו וזכו מע"ש או שחל יו"ט האחרון בחמישי שבת שהיו יכולין לילך ומתעכבו שם שבת כל המשמרות שנעמדו אין נוטלין
אלא שתי חלות ומשמר שזמנו קבוע נוטל עשר וחולקין אותן בין משמר הנכנס למשמר היוצא כדרך כל שבת השנה: הנכנס נוטל שבע.
מפרש בגמרא שהמשמרות מתחלפות שבת זו עוזדת שחרית וזו עוזדת ערבית דלמרנין בגמרא צריכתא: הנכנסין חולקין בינתים
צפון. את המגיע לחלקן דלמרנין בגמרא [ע"ב] כדי שיראו הנכנסין שהלפון עיקר שהרי קצוה הכתוב לשחית קדשי קדשים: והיוצאים
חולקים בדרום. כדי שיראו שהן יוצאין וחולקין להם לפיכך צינו מקומן אלא רוח שאינו עיקר: צילגה. שם המשמרה: לעולם חולקת בדרום.
ואפי" כשהיא נכנסת קנס הוא שקנסוה דמפרש בגמרא [ע"ג]: ועצמה קבועה. כ"ד טעמות היו בעזרה במקום צית המתעכבים כנגד עשרים
וארבע משמרות והיו נתונות בצבני רצפה והטבעת פתוחה מלד אחד והופכה למעלה ומכניס צואר הצמה לתוכה וחוזר והופך פתחה
לתוך הרצפה וטבעת של צילגה קבועה ואינה נפכת כדי שתשתמש בשל אחריים וגנאי הוא לה: וחלונה סמומה. חלונות היו צבית
החליפות בעוצי כותלי התאים שצפופו של היכל ששם גוזיזן את סעיניהן דמתן צמסכת מדות (פ"ד משנה ו) וסתמו חלונה של צילגה:
גמ'

מוסף רש"י
מברך על היום. בקידוש
שבת ויום טוב
(ברכות נ"א). שהיום
גורם ליין שיבא. כוס
זה לא צל אלא צמח
שבת לקידוש (שם). וכבר
קדש היום. משקל עליו
או מלאחריה, ועדיין
יין לא בא. לשלוק.
וכס שקודם למטה
כך קודם לזריח (שם).
שהיין גורם לקידוש
שתאמר. שאם אין יין
לא מקדשין, והמקדש על
הפת גם הוא נקנס
יין, ונכרת הפת קודמת
(שם). תדיר קודם. נפקא
לן כשמתו זמנים מהאי
קרא דכתיב צמחין
מלבי עולת הבקר אשר
לעולת התמיד נעשו את
אלה, מלבי משמע לאחר
שהקרבנם התמיד תקריבו
המוספין וקל דרשינן אשר
לעולת התמיד קרא ימיה
לנוסף דבשביל שהוא תמיד
הקדימה הכתוב, ומכאן
אמה לנד ללל התמידין
(שם). יום טוב הסמוך
לשבת.
הרגל היו כל המשמרות
שוות בחילוק לחם הפנים
וכן יו"ט הסמוך לשבת
בין מלפניה, שאין יכולים
לשזב שבת לתקונין בין
מלפניה, על כרחן, בין
מקדימין לנח מערב שבת,
היו כל המשמרות
שוות בחילוק לחם
הפנים. שהיין על כרחן
שהיין שם והיין הוא
שבת שצמח הרגל (שם)
יח. חל להיות יום
אחד להפסיק בינתים.
או מלפניה, כגון שכלה
המועד בחמישי שבת, או
מאחריה, שהחילוי המועד
בשני שבת, לא היה לו
להקדים לנח מלפני השבת,
אין שבת, אלא שחל
המועד בשבת, בין שהוא
ממשל אחד בין שהוא
משמרות הרבה, נוטל שתי
חלות והשאר מתחלקות
למשמר היוצא ונכנס שומט
קבוע לזאת שבת (שם).

רבינו הנגאל
חלק כחלק יאכלו. שהיה
בין אכילה לעבודה, מה
עבודה, פ"י עבודה של
אמורי הרגלים שאמרו
בה שכל המשמרות שוין
בחילוקה (הו) [כ"ג] חלק
אכילת לחם הפנים כולן
לוקחין ממנו. (ב) ובה בכל
אות שבת, אף אכילה
כיוצא בה). והני מילי
ברגלים, אבל בשאר ימי
השנה, לבד ממכריו וגו',
מה מכרו אבות זה לזה
אני בשבתי ואתה בשבתך,
כל המשמרה זוכה בכל.
הקרבנות הבאות בשבת.
פיסקא [בעצרת וכו'].
אמר רב אמר סוכה ואחר
כך זמן, פירוש מקדים
ומברך לישב בסוכה ואחר
כך זמן, סבר חיובא
סבר תדיר קודם. ורב
אמר לך הא הודאא
בה רב ורבה בר (רב הונא) [בר חנה] וכל חד מיניהו אסיק מימריה כתרוריהו. ואתנין לאכרעיה
מתנין הילך מצה תחלה, דהיא תדירה, והדר חמץ דהוא חיובא דיומא, ואמר רב תנאי היא.

חלק כחלק יאכלו. שהיה
בין אכילה לעבודה, מה
עבודה, פ"י עבודה של
אמורי הרגלים שאמרו
בה שכל המשמרות שוין
בחילוקה (הו) [כ"ג] חלק
אכילת לחם הפנים כולן
לוקחין ממנו. (ב) ובה בכל
אות שבת, אף אכילה
כיוצא בה). והני מילי
ברגלים, אבל בשאר ימי
השנה, לבד ממכריו וגו',
מה מכרו אבות זה לזה
אני בשבתי ואתה בשבתך,
כל המשמרה זוכה בכל.
הקרבנות הבאות בשבת.
פיסקא [בעצרת וכו'].
אמר רב אמר סוכה ואחר
כך זמן, פירוש מקדים
ומברך לישב בסוכה ואחר
כך זמן, סבר חיובא
סבר תדיר קודם. ורב
אמר לך הא הודאא
בה רב ורבה בר (רב הונא) [בר חנה] וכל חד מיניהו אסיק מימריה כתרוריהו. ואתנין לאכרעיה
מתנין הילך מצה תחלה, דהיא תדירה, והדר חמץ דהוא חיובא דיומא, ואמר רב תנאי היא.

חלק כחלק יאכלו. שהיה
בין אכילה לעבודה, מה
עבודה, פ"י עבודה של
אמורי הרגלים שאמרו
בה שכל המשמרות שוין
בחילוקה (הו) [כ"ג] חלק
אכילת לחם הפנים כולן
לוקחין ממנו. (ב) ובה בכל
אות שבת, אף אכילה
כיוצא בה). והני מילי
ברגלים, אבל בשאר ימי
השנה, לבד ממכריו וגו',
מה מכרו אבות זה לזה
אני בשבתי ואתה בשבתך,
כל המשמרה זוכה בכל.
הקרבנות הבאות בשבת.
פיסקא [בעצרת וכו'].
אמר רב אמר סוכה ואחר
כך זמן, פירוש מקדים
ומברך לישב בסוכה ואחר
כך זמן, סבר חיובא
סבר תדיר קודם. ורב
אמר לך הא הודאא
בה רב ורבה בר (רב הונא) [בר חנה] וכל חד מיניהו אסיק מימריה כתרוריהו. ואתנין לאכרעיה
מתנין הילך מצה תחלה, דהיא תדירה, והדר חמץ דהוא חיובא דיומא, ואמר רב תנאי היא.

חלק כחלק יאכלו. שהיה
בין אכילה לעבודה, מה
עבודה, פ"י עבודה של
אמורי הרגלים שאמרו
בה שכל המשמרות שוין
בחילוקה (הו) [כ"ג] חלק
אכילת לחם הפנים כולן
לוקחין ממנו. (ב) ובה בכל
אות שבת, אף אכילה
כיוצא בה). והני מילי
ברגלים, אבל בשאר ימי
השנה, לבד ממכריו וגו',
מה מכרו אבות זה לזה
אני בשבתי ואתה בשבתך,
כל המשמרה זוכה בכל.
הקרבנות הבאות בשבת.
פיסקא [בעצרת וכו'].
אמר רב אמר סוכה ואחר
כך זמן, פירוש מקדים
ומברך לישב בסוכה ואחר
כך זמן, סבר חיובא
סבר תדיר קודם. ורב
אמר לך הא הודאא
בה רב ורבה בר (רב הונא) [בר חנה] וכל חד מיניהו אסיק מימריה כתרוריהו. ואתנין לאכרעיה
מתנין הילך מצה תחלה, דהיא תדירה, והדר חמץ דהוא חיובא דיומא, ואמר רב תנאי היא.

(א) נראה דחסר כאן איזה מידת וז"ל כמו דעבודה כוין חולקין בה דכתיב ובה בכל אות נפשו ושרת אף אכילה וקרבנות. (ב) נראה דז"ל וי"ד דתלמודא דמלכות. כ"ש ויהי קמו בה רב וכו'. (ג) לנדי רבנו משמר המתעכב היינו משמר היוצא ונטל שתי חלות לנדי רבנו מה שנטל חלק כחלק בעשר חלות עם משמר הנכנס.